

עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור. [רמב"ם הלכות חנוכה פ"ג] (19).

לשנה אחרת (20), קבעום ועשאום לימים אלו, ימים טובים — בקריאת הלל, ולומר "על הניסים" בברכת הודאה [מודים].

תנן התם במסכת בבא קמא: גזן — ניצוץ, היוצא מתחת הפטיש, קורנס שמכים בו הנפחים. ויצא הגזן והזיק — חייב.

גמל שהוא טעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים, ונכנסה פשתנו לתוך החנות, ודלקה בנרו של חנוני שהיה בתוך החנות, והדליק את הבירה, הבית, — בעל הגמל חייב בתשלומי הנזק, כיון שלא היה לו להטעין כל כך הרבה פשתן שיכנס לחנות.

אבל אם הניח חנוני את נרו מבחוץ והדליק את הפשתן שעל גבי הגמל — חנוני חייב בנזק.

רבי יהודה אומר: בנר הנוכה, הדין הוא: שאם הניחו בחוץ החנוני פטור, כיון שהיה לו רשות להניחו בחוץ כדי לפרסם המצוה.

אמר רבינא: מהא דבנר חנוכה פטור, זאת אומרת — נר הנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה טפחים.

והכי מייתי לה: דאי סלקא דעתך מצותה שיניחנה למעלה מעשרה טפחים, לימא ליה בעל הגמל — הניזוק, לחנוני: היה לך להניח את הנר למעלה מגובה גמל ורוכבו.

ודחינן: ודלמא אכן מעיקר הדין יכול להניחו

לא נטמא בהיסט של זב. ולדבריו אין מקום לתירוץ של השדי חמד.

והפני יהושע כתב שעיקר הנס לא נעשה אלא כדי להודיע להם חובת המקום עליהם, וזו עדות לישראל שהשכינה שורה עליהם, וחזרה להם החיבה שהיתה להם בימי שמעון הצדיק שנר המערבי לא היחה כבה.

וראה במהרש"א שהקשה עוד הרי הם היו טמאים, וטימאו את השמן בהדלקתם?

19. הבית יוסף הקשה כיון שנמצא פח שמן שיש בו כדי להדליק יום אחד, נמצא שהנס לא היה אלא שבעה ימים, ומדוע קבעו חנוכה לשמונה ימים?

ותירץ הבית יוסף: א' מתחילה חילקו את השמן לח' חלקים לכל יום ויום, וכבר ביום הראשון היה הנס. ב' לאחר שנתנו שמן במנורה ביום הראשון, נותר הפך מלא כבתחילה. ג' שהדליקו ביום הראשון ונשאר כל השמן כבתחילה אף שדלקו הנרות כל הלילה.

והפרי חדש תירץ את קושית הבית יוסף, שעל נס פח השמן קבעו רק ז' ימים, והלילה הראשון נקבע על ניצחון המלחמה.

ובספר האשכול כתב שהנס ביום הראשון היה על מציאת פח השמן.

והגר"ח תירץ, שהנס לא היה בכמות השמן אלא באיכותו דהיינו שאף שמילאו את המנורה בכל השמן, דלק בכל יום ויום רק שמינית מהשמן.

והוסיף הגר"ח שאם הנס היה בכמות השמן, הרי זה שמן של נס, ואין זה שמן של זית, ושמן של נס אינו ראוי להדלקה, ולכן מוכרח הדבר שהנס היה באיכות השמן.

והגר"א דחה את קושיתו של הבית יוסף בפשיטות, כי הגירסא היתה שלא היה בפך השמן להדליק אפילו ליום אחד, ונמצא שהנס היה כבר ביום הראשון. וכגירסתו של הגר"א הובא בשאלות פרשת וישלח.

20. אמר הגרי"ז שרק לאחר שעברה שנה הכירו